

1239 i 1243 consta en MiretS. (*Templ.*, p. 251); i com poblada a fur de València (EEMCA III, 272); 1258: Çilla (Huici II, 187); 1287: Cilla (bis) (EEMCA V, 200), Cilla (BSCC XIV, 461); 1389: Cilla (Rubió, *Docs. Cult. Mig.* II, 315).

1440: «-- una alamanya / yo sé, tendera, / gran filanera, / com les de Çilla: / ha parit filla, / és dona pobra, / no té qué -s cobra / --» (J. Roig, *Spill*, v. 5101; sic Chabàs, *Silla* ed. D i E); 1609: *Silla* amb 180 cases de cristians vells, obedients a la comanda de Montesa (Reglà, 107). En efecte, segons SSiv. de seguida hi dominaren els cristians, i no figura en els censos de moriscos del S. XVI; Lz.Vargas en publica carta de població (III, 33). *Cilla* o *Silla* a l'índex del R. Patrimoni, fº 268 (*Çila*, fº 109, deu ser un altre lloc).

ETIM. Sens dubte aràbiga, i la ç, unànime de les mencions antigues, ja hi està d'acord. Ja en lletres aràbigues en el moro valencià Abenalabbar [† 1260], segons Jul. Ribera (*Dis. y Op.* II, 272); i ell mateix (II, 356-7) diu que és «zibhyla, palabra ar. que significa "llanito" en contraposició de los montecillos próximos a Benifaió» en això sembla induït per grafia *Ciyila* de la Cròn. de J. I (el qual ja hem vist que també grafia *Cilla*). Per tant suposo que vol dir un mot de l'arrel *sbl* que vol dir 'ser fàcil i planer':¹ d'ací el part. actiu *sábila* 'la que és fàcil, planera'.

OliverA., prenent al peu de la lletra l'expressió «llanito» de Ribera, ho interpreta com un diminutiu aràbic, que seria *subáila* (*Top.*, 134),² però això no és possible fonèticament, car no hauria desaparegut la *u*. Sens dubte Ribera és referia a la grafia d'Abenalabbar, que podria ser (sense vocals), *sbyla*, amb un *ya* potser destinat només a marcar la *i* postònica de *sá-bila*.

Com que *sábil* pren també l'acc. «couvrir de sable, en parlant d'un lit ou bord d'un fleuve», en realitat més val partir d'aquesta acc., tenint en compte la posició de *Silla* vora els arenals de la ribera de l'Albufera, en terra ben planera i lluny de tot turó. En efecte, davant la *i*, la *ā* de l'àrab ve a sonar com una *é*. I com que el *b* és una aspiració levíssima i evanescent, havia de desaparèixer de seguida, deixant *sçila*, que fou catalanitzat en *sila* segons la correspondència mossàrab *espéilo*/cat. *espill* (SPĒCULUM), *méilos*/mills (MĒLIUS), *meja*/cat. *mija* (MĒDIA) etc.

D'altra banda *as-Sábila* donà l'arag. *Azaila*, prop d'Ijar. I *Atzaila*, veïnat de Pego. Amb *Silla* no té res a veure el nom d'una possessió de Pollença que *AlcM* troba en el mapa Despuig, però la pron. *silç*, ací es deu a l'emudiment recent de la *-r*, en lloc del ben conegut *Siller* (v. I, 264), nom pre-romà. L'IGC posa *Les Silles* com una pda. del terme de Tavernes de Vall-digna (3º25 × 30º03) que no sé si pot tenir el mateix origen que *Silla*, car no en tinc informació directa, per més que sigui en país semblant al de l'Albufera.

¹ «planus, facile» *RMa*, 121, «planicies», 525 i a la p. 386 «facilis», amb totes les formes verbals de

l'arrel. —² Com sempre, calcat cegament i acrítica per *AlcM*.

Siller, V. vol. I, 264

SILS

Poble de la comarca de La Selva, situat a mig camí de Sta. Coloma de Farners a Caldes de Malavella. PRON.: *sils*, a Sils i a Sta. Coloma (Casac. 1920); jo també ho he oït allí i als pobles del voltant, sovint des dels anys 1920.

MENCIONS ANT. 1185: *Sils* (Kehr, *Papsturk.*, 515); 1200: «donamus --- *Ruperuffa* --- alodia --- in parr. --- Ste. Marie de *Sils*» (*Cart. de Roca-rossa*, § 36); en el qual apareix en molts docs., sempre en la forma *Sils*, p. ex. el § 50, a 1205; § 38.7; 1213 (§ 37.9); 1246: «parr. Ste. Marie de *Sils*» (imprès *Sies*) (*Esp. Sagr.* XLV, 335, 181): junt amb Fogars de Tordera (doc. llegit a l'Arx. de Sols.); 1294: «parr. de *Sils*» (*Cart. Roca-rossa*, orig., fº 3r); 1318: *BABL* IV, 474; 1359: Pquia. de *Sils* (*CoDoACA* XII, 133); 1362: Par. S. Marie de *Sils* (*Llibre Vert*: Alsius, p. 220); 1409: *Sills* (SerraV., *Pinós M.* I, 8; cf. Monsalv. XVII, 240-1).

ETIM. Res se n'ha escrit. Un pensava vagament en el cast. *silo*, *silos* 'sitja' (mot només cast. si bé difós internacionalment), però res hi ha en el lloc que evocui la idea de 'sitja'; i investigada a fons l'etim. de *silo* en el *DECH*, com a mot pre-romà, tampoc aquesta no hi dona cap agafador, com es pot veure en aqueix article. Tampoc s'hi presta la del riu galleg *Sil* (cèlt. *silid* 'ell raja': Pok., *IEW*, 889).

La cosa típica de *Sils* és la gran humitat, que donà peu que s'hi congríes un estany, del qual es parla extensament en la rondalla novehda (c. al S. XVI) del *Viatge a l'Infern* de Pere Porter: per dins del qual va fer P. Porter la seva entrada en l'infern (ed. *Bi. Pop. l'Avenç*, 78, 53, 56): no era, doncs, petit, però després s'anà eixugant. Encara en parlen les geografies i nomenclàtors. Però la cosa de sempre, causada per aqueixa humitat, ha estat el caràcter selvós de tota la com. «La Selva» (comprovat per la seva toponímia de data romana, veg. *E.T.C.* I, 28, 236, 234). Caràcter que a Sils atenyia el sùmmum, d'on el congriament de l'estany.

Això és el que ens donà la clau d'una etim. fundada i irreprotxable: SILVĪS 'en les selves, en plena selva o regió selvosa'. Amb la metafonia, causada per la -i de l'ablatiu plural, SILVĪS havia de donar *Silvus*, reduït naturalment a *sils*. La mateixa acció metafònica en BALNEOLĪS > *Banyuls*, i igual fixació toponímica de l'ablatiu plural en ECLES(I)IS > *Anglès*, GARRICIS 'en les garrigues' > *Garrius*, ANTICĪS 'en les antigors' > *Antius* (veg. aquest article). I igual metafonia en CARDUĒTĪ > *Carlit*, -FOLIĒTĪ > (*Castell*)-*follit* (veg. els arts. *Carlit*, *Castell*, *Balç* i *Portbou*).

El nom es repeta en un altre paratge, ben boscos, del Penedès, segons un doc. de 1261: «in castrum *Mazcheffa*, in suo terminio que vocant *Sils*» (*Cart. St.*